

Vinătorile de lei din versurile colindelor românești nu pot fi, în formele acestui gen literar, caracterizat prin puterea sa de conservare, produsele unor inovații vulgarizante, ci se explică dimpotrivă, ca și alte forme literare similare proprii unor colinde bulgare, tocmai prin puterea de rezistență epică a formelor ritual laice de acest tip. Aceste vinători de lei sînt probabil transmisiunile unui străvechi episod epic specific artei pauliciene, o reflectare a vinătorilor de lei din ținuturile Eufратului superior, patria paulicienilor transplantați silnic de împărații bizantini în Tracia, vinători care și-au găsit oglindirea și în gesta lui Digenis Acritas născută tot în regiunea Eufратului superior. Avem de a face deci cu un fapt literar similar celui ce am arătat că a introdus într-un cîntec epic sîrbesc de origină bogomilică numele armenesc-paulician al Egiptului: *Misirul*.

Dacă pentru existența unor raporturi directe între colindele laice românești, cultura bogomilică și transmisiunile autentic pauliciene, nu putem produce, deocamdată, și alte indicații, în schimb relațiile epice bulgaro-romîne, la nivelul culturii populare, sînt atestate și de alte fapte.

Dintre diferitele paralelisme literare bulgaro-romîne existente în genul epic al colindului, apariția comună a aceleiași fabulații inspirate de faptele istoriei biblice sau evanghelice este cea mai puțin concludentă, deoarece fiecare din cele două tradiții epice, cea bulgară și cea romînească, pot descinde, independent, din aceeași sursă de inspirație, chiar dacă aceasta a fost un apocrif bisericesc¹.

Dimpotrivă, o semnificație documentară decisivă o prezintă solidaritatea anecdotelor romîne și bulgare cu caracter laic. De exemplu, corespondența fabulativă dintre colindul bulgar al celor trei crai² și cel romînesc al celor trei oștiri³, precum și aceea dintre versurile colindului romînesc al mamei bătrîne⁴ și cel bulgar al mamei Marcului⁵ ce-și caută fiul, Marko Kralj, căzut în bătălie pe cîmpia Țării Romînești.

Cei trei crai din redacția bulgară caută un țar, care să conducă lumea bulgară și s-o apere, iar în colindul romînesc, cele trei oștiri sînt și ele în căutarea unui domn țării și voevod oștirilor ei. Ambele reflectă situații istorice autentice din vremurile cuprinse între 1371 și 1431. Suprapunerea fabulativă a celor două anecdote este indiscutabilă și desăvîrșită din punct de vedere literar. În versurile bulgare cei «trei crai» transpun literar împărțirea țaratului bulgar, la moartea lui Ioan Alexandru al III-lea (1371), între fiii săi din cele două

¹ Iată cîteva indicații documentare de natură religioasă literară: tema «blestemului ori binecuvîntării unor copaci», ce își are după M. Gaster (*Lit. populară romînă*, p. 349—351) origina într-un apocrif pierdut, este cunoscută nu numai versurilor colindelor romînești clasificate de A. L. Rosetti (*op. cit.*, p. 33—35) sub Nr. 1, ci și celor bulgare (St. Romanski, *op. cit.*, I, p. 66, Nr. 271, A. P. Stoilov, *op. cit.*, II, Nr. 564, 593); anecdota tipului de colinde clasificate de A. L. Rosetti (*op. cit.*, p. 47—48) sub Nr. 11, «întîietatea florilor» este și ea cunoscută folclorului bulgar (A. P. Stoilov, *op. cit.*, Nr. 602); «muncile din iad», ca și «fericirile din rai», ce formează anecdotele altor colinde romînești, clasificate de A. L. Rosetti (*op. cit.*, p. 51—54) sub tipurile Nr. 16 și 17, sînt cunoscute și fondului epic bulgar (St. Romanski, *op. cit.*, I, p. 67, Nr. 237, 238); iar colindul romînesc de tipul «loc în rai» (A. L. Rosetti, *op. cit.*, p. 49—50, Nr. 14) corespunde anecdotei unor colinde bulgare publicate de frații Miladinov (*op. cit.*, p. 82—83) etc.

² Ath. Iliev, *Народни песни*, Sofia, 1889, Nr. 95.

³ Vez. G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 50; T. Pamfile, *op. cit.*, p. 201.

⁴ G. Breazu, *Colinde*, București, 1938, p. 223.

⁵ «Сборник за народни умотв.», IV, p. 7; VII, p. 10 etc.